

WACHT FF. WAT IS DAT EIGENLIJK, FILOSOFIE?

Filosofen stellen heel veel vragen. Niet zomaar vragen, ze stellen irritante vragen waar je heel lang over moet nadenken. Niet de irritante vragen die je ouders aan je stellen – zoals: ‘Waar heb je die blauwe trui gelaten?’ – maar diepe vragen. De vragen van filosofen zijn irritant, omdat er geen antwoord op bestaat.

Bestaat de tijd eigenlijk wel?

Zijn mensen slimmer dan dieren?

Wat is denken?

Kun je jezelf een hand geven?

De antwoorden op deze vragen vind je niet in een boek of bij je ouders. Je moet er zelf over nadenken. Als je filosofeert gaat dat ongeveer zo:

Wat denk ik hiervan?

Wat is mijn mening?

Weet ik het zeker?

Hoe weet ik dat ik het zeker weet?

Maar wat betekent dat woord precies?

Kortom: met deze vragen oefen je vanzelf al je **denkskills**.

#WISTJEDAT

Het woord filosofie betekent letterlijk: liefde (filo-) voor wijsheid (-sophie). We noemen filosofie daarom ook wel wijsbegeerte. Filosofen begeren de wijsheid. Zij verlangen naar waarheid, maar het is de vraag of ze die ooit zullen bereiken. Ze zijn het niet altijd met elkaar eens. En jonge denkers (zoals jij) kijken vaak weer HEEL ANDERS naar de wereld. Zo ontstaan er iedere keer weer nieuwe vragen en nieuwe antwoorden.

HEB JIJ WEL EENS GEFILOSOFEERD?
OMCIRKEL ALLE VRAGEN WAAROVER JIJ
WEL EENS HEBT NAGEDACHT.

WAT GEBEURT
ER NA DE DOOD?

KUNNEN DIEREN
DENKEN?

KUN JE DENKEN
ZONDER WOORDEN?

IS HET UNIVERSUM
ONTSTAAN UIT HET
NIETS?

ANDERE VRAAG:

.....
.....
.....

Hoofdstuk 3

ONBEKEND MAAKT ONBEMIND

Kan een
vreemde jou
iets boeien?

'Onbekend, maakt onbemind.'

Ken je die uitdrukking? Als je iets niet kent, dan vind je het niet leuk of lekker of fijn of mooi. Beminnen betekent liefhebben. Klopt dit eigenlijk wel? Wat denk jij hierover:

A Als je nog nooit van een gerecht hebt gehoord, bijvoorbeeld Australische zwammetjes (paddenstoelen) met een Russische kaassaus erover, vind je het dan bij voorbaat vies? **Ja / nee, omdat**

.....

.....

B En als je iemand nog niet kent, vind je hem dan meteen stom? Of eerder neutraal? **Stom / neutraal / leuk**

C En als je weet dat iemand die je niet kent in de problemen zit, ga je diegene dan helpen? **Ja / nee, omdat**

.....

.....

D En help je iemand die je wel kent, maar niet aardig vindt? **Ja / nee, omdat**

.....

.....

Wat is een 'vreemde' eigenlijk precies?

Een vreemde is iemand die je niet kent: een onbekende. Dat zijn bijna vijf miljard mensen op aarde. Wanneer wordt een vreemde een bekende?

- Als je iemand op televisie ziet **Ja / nee**
- Als je iemand in het echt op straat tegenkomt **Ja / nee**
- Als je met iemand praat **Ja / nee**
- Als iemand je helpt je voetbal uit de boom halen (wat onhandig van je) **Ja / nee**

Moeilijk hè? Er is niet één juist antwoord op deze vragen. Er is een vage grens tussen onbekend/vreemd en bekend. Wat vind je bijvoorbeeld van dit citaat:

'Er zijn geen vreemdelingen hier, alleen vrienden die je nog niet hebt ontmoet.'

William Butler Yeats, Ierse dichter en schrijver, 1865 – 1939

KAN EEN VREEMDE JOU IETS BOEIEN?

In de kinderfilm *Hoe Hannie ben jij?* wordt het leven van Hannie Schaft nagespeeld en nagetekend. Hannie Schaft was een Nederlandse verzetsheldin in de Tweede Wereldoorlog. Ze was bekend als 'het meisje met het rode haar'. Ze bood verzet tegen de Duitsers en probeerde zoveel mogelijk joden te redden. Dat deed zij niet zonder geweld. Hannie heeft mensen gedood, namelijk Duitsers en Nederlandse nazi's en verraders.

Filosofische vraag:

ALS HANNIE MENSEN HEEFT GEDOOD, MAAKT DAT HAAR SLECHT?

Hannie heeft het niet overleefd. Haar lichaam werd gevonden in een massagraf met 422 andere verzetsstrijders, die allemaal man waren. Zij lag daar als enige vrouw.

Filosofische vraag:

- # **WAS HANNIE DAPPER OF DOM (OMDAT ZE HET NIET HEEFT OVERLEEFD)?**
- # **WAS HANNIE EXTRA DAPPER OMDAT ZE VROUW WAS?**
- # **IS HANNIE DAPPER OMDAT ZE JONG WAS (20-25 JAAR)?**
- # **WANNEER IS EEN MENS DAPPER?**

Hannie redde mensen die voor haar wildvreemden waren. Ze kon ze gewoon niet aan hun lot overlaten.

Het waargebeurde verhaal van de film zet aan tot nadenken: *Hoe Hannie ben jij?* Maak de oefening op pagina 32.

HOE HANNIE BEN JIJ?

In de inleiding van dit hoofdstuk las je over Hannie Schaft, een verzetsheldin uit de Tweede Wereldoorlog. Laten we eens kijken hoe heldhaftig jij eigenlijk bent in deze Helden-Quiz

Stel je voor...

1

Er is een burgeroorlog in het land. Om de een of andere reden worden mensen met rood haar gediscrimineerd. De media en de regering beschuldigen roodharige mensen van allerlei slechte dingen en veel mensen geloven dit. Er is veel geweld op straat. De regering wil alle mensen met rood haar oppakken en opsluiten. Een paar van jouw vrienden en kennissen hebben rood haar. Wat doe je?

- A.** Je laat je ze bij je schuilen, omdat iedereen het recht heeft om in Nederland te blijven, ook roodharigen.
- B.** Je stuurt de politie op ze af, want dat is de regel.
- C.** Alleen jouw eigen vrienden verraad je niet, de rest wel.
- D.** Je houdt je mond, ze moeten zichzelf redden.
- E.** Je schrijft een brief voor de krant, waarin je uitlegt dat deze discriminatie te ver gaat, met het risico dat je zelf minder populair wordt.

2

Je ziet iemand in nood in de zwembad vijver in de winter. Wat doe je?

- A.** Je legt eerst je telefoon en je gympen op het gras en springt erin.
- B.** Geen tijd te verliezen. Je gooit je tas met je spullen op de grond en springt (later merk je dat je je horloge nog om had en je telefoon in je zak!)
- C.** Je belt 112.
- D.** Je gaat heel hard gillen om hulp.
- E.** Je denkt helder wie er van de volwassenen het dichtstbij is en rent ernaartoe om hijgend te roepen dat die erin moet springen.
- F.** Je doet niks, want je moet naar school.

3

Stel je voor dat de regering gek is geworden. Vanaf nu is biologisch eten mega-duur en de behandeling van dieren in de bio-industrie (dus vee fokkerij voor hamburgers en dergelijke) is verschrikkelijk. Wat doe je?

- A.** Je start een petitie.
- B.** Je organiseert een demonstratie.
- C.** Je gaat naar een demonstratie.
- D.** Je denkt: dat is toch niet mijn probleem?

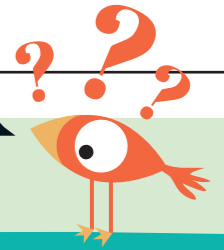
4

Je ziet een man en een vrouw op straat elkaar uitschelden. De man wordt gevaarlijker en gevaarlijker. Hij gaat geweld gebruiken. Je bent de enige op straat. Wat doe je?

- A.** Aanvallen!
- B.** Je kucht: 'Ahum, meneer, ik zie dat u agressief bent. Is het een idee dat ik nu alvast de politie bel?'
- C.** Je vlucht.
- D.** Je benadert de twee terwijl je een vrolijk liefdeslied zingt in de hoop dat dit het lied was van hun trouwdag, waardoor hij zich herinnert wat liefde is en nooit meer agressief zal zijn.

HUH WAT?!

PETITIE een klacht of verzoek aan de overheid. De overheid moet de petitie behandelen als er genoeg handtekeningen onder staan.

#WISTJEDAT

Er bestaat een sociaal experiment waarbij acteurs op de grond liggen bij een metrostation. Ze spelen dat ze hulp nodig hebben: ze kreunen wat en lijken half bewusteloos. Onderzoekers checken wie er eerder wordt geholpen op straat, door passanten. De een is verkleed als nette zakenman en de ander als een zwerver. Rarara, wie wordt eerder geholpen? Juist: de zakenman. Terwijl als je erover nadenkt, de zwerver juist meer hulp nodig heeft. Filosofische vraag: is die neiging van mensen om zwervers op straat te laten liggen eerlijk?

Bereken jouw heldenscore: kijk bij de Oplossingen om te zien hoe heldhaftig jij bent!

Hoe Hannie ben jij?

1.	2.	3.	4.
A. 4	A. 3	A. 4	A. 4
B. 1	B. 4	B. 4	B. 4
C. 2	C. 2	C. 3	C. 1
D. 3	D. 2	D. 1	D. 4
E. 4	E. 2		
	F. 1		

Tel je scores bij elkaar op.

0-3: Er is iets misgegaan. Tel al je keuzes goed bij elkaar op.

4: Denk jij echt alleen maar aan jezelf? Weet je zeker dat je je nooit in een ander verplaatst?

5-10: Je wilt wel eens andere mensen uit de brand helpen, maar alleen als je zelf geen enkel risico loopt. Je bent erg voorzichtig en verstandig. Dat is goed, maar een echte heldencape zie ik jou nog niet aantrekken.

11-15: Een verstandige held. Het leed van anderen wil jij graag verlichten, maar je loopt niet in zeven sloten tegelijk.

16: Jij bent echt een held. Met gevaar voor eigen leven (pas wel een beetje op a.u.b.) red jij vriend of vijand uit de brand. Wat een altruïsme!

